

Høringsuttalelse til NOU 2012:2 Utenfor og innenfor av Akershus Nei til EU.

Hovedmerknader til Europautredningen:

- 1.) Nei til EU mener at EØS-avtalen er udemokratisk. Europautredningen peker på at avtalen har et alvorlig demokratisk underskudd som flertallet av medlemmene i Europautredningen vil løse ved at Norge får en sterkt utvidet EØS-avtale, en løsning som ligner mye på det EU selv har antydnet. Etter Akershus Nei til EUs mening er dette en løsning, som i praktisk politikk vil føre til at det demokratiske underskuddet utvides fra å gjelde bare det «indre marked» til å omfatte mange flere politikkområder. (I parentes: Utvalget hadde ikke mandat til å anbefale alternative tilknytningsformer.) En sterkt utvidet EØS-avtale vil føre til et enda større demokratisk underskudd, og en enda større del av norsk suverenitet vil i realiteten overføres til Brussel, stikk i strid med resultatet av to norske folkeavstemninger.
- 2.) Akershus Nei til EU vil peke på Alternativrapporten som inneholder en rekke mulige alternativer til den gjeldende EØS-avtalen. Vi vil sterkt anbefale at denne rapporten blir en del av den stortingsmeldingen som regjeringen nå skal utarbeide.
- 3.) Europautredningens hovedargument for at vi må ha EØS-avtalen, er at den er absolutt nødvendig for Norges adgang til EU-markedet. Akershus Nei til EU vil peke på fire **viktige** momenter som viser at denne argumentasjonen ikke er riktig, men at industrivarer vil kunne selges til EU-markedet tollfritt også uten EØS-avtalen:
 - Handelsavtalen fra 1973 gjelder fortsatt og gjelder alle industrivarer (unntatt fisk)
 - WTO-avtalen der alle EU-landene og Norge er med, forbyr medlemmene å øke tollsatser utover dagens nivå, hvis partene ikke gjennom forhandlinger blir enige om det.
 - WTO er tilnærmet lik EØS-avtalen når det gjelder tjenester
 - Et viktig argument for at EØS-avtalen er nødvendig, er at vi vil få anklager fra EU om dumping. I den såkalte «laksekrigen» der EU anklaget Norge for å drive dumpingsalg av laks, måtte EU vike for pålegg fra WTO.
- 4.) Vi henviser til Nei til EUs høringssvar mht. kap. 16, Arbeidsliv og dens konklusjon: ***Vi mener det ikke er dokumentert at EØS-avtalen er en hovedårsak til den gode utviklingen i norsk arbeidsliv og norsk økonomi siden 1994. Det er vel så sannsynlig at utviklingen i Norge primært kan tilskrives særegne nasjonale forhold. Vi mener dessuten at utvalget underkommuniserer EØS-avtalens betydelige utfordringer for norsk arbeidsliv og den norske modellen.***
I tillegg vil Akershus NtEU tilføye: ***At utvalget underkommuniserer EØS-avtalens betydelige utfordringer for norsk arbeidsliv og den norske modellen, kommer ikke minst til uttrykk ved de omfattende tiltak regjeringen gjennomfører for å forebygge ulemper ved å innføre Vikarbyrådirektivet. Dette gjelder ulemper og uheldige virkninger for arbeidslivslovgivning og arbeidstakerrettigheter.***

Vår hovedkonklusjon: Europarapporten har en del konklusjoner som ikke kan sies å være forskningsbasert. For å løse de problemer EØS-avtalen medfører, peker utvalget på en løsning: et utvidet EØS. Vi anbefaler departementet å ta utredningen Alternativer med i betraktning når de skal fremme en stortingsmelding om EØS.

Akershus NtEU har spesielt gått inn på kap. 26, Mat og Landbruk og legger dette kapittel til grunn i vår uttalelse videre:.

Veterinæravtalen

Flertallet i utvalget hevder det var uproblematisk å innføre EUs regelverk for matproduksjon og veterinære regelverk i Norge. De hevder videre at debatten om denne avtalen er avpolitisert. Det er riktig at debatten i liten grad når fram til nasjonale media. Men det foregår likevel en faglig debatt. Den dreier seg om bl.a. hvorfor salmonellainfeksjoner blir mer og mer vanlig hos norske husdyr, og hvorfor campylobacter-infeksjoner hos mennesker øker raskt.

Mange av rettsaktene på dette området er tekniske og uproblematisk, men lite tilpasset norske forhold. Fra begynnelsen av 90-åra var det offentlige veterinærvesenet i Norge i rask omforming. Det er grunn til å tro at vi kunne fått et langt bedre tilpasset regelverk på dette området om ikke vesentlige forandringer hadde blitt satt på vent fordi en regnet med at Veterinæravtalen skulle komme.

Det har ikke vært noen store skandaler på dette området etter at EUs veterinære regelverk ble implementert i Norge. Men rapporten fra utvalget legger liten vekt på årsakene til dette:

- Næringa har i liten grad importert levende dyr, og på eget initiativ har den innført strenge kontrolltiltak ved slik import (Korimp).
- Dessuten er importen svært begrenset av at tollvernet er opprettholdt i større grad enn en fryktet da avtalen ble inngått. Næringa tok ansvar da staten trakk seg tilbake og ikke tok det fulle ansvaret.

Eksempler på områder innen veterinær- og matområdet som det har vært politisk debatt om, er matsminkedirektivene, barnematdirektivene, patentdirektivet, importforbud ved utbrudd av kugalskap og MKS i EU-land, og at vi har hatt tilfeller av dyresjukdommen blåttunge i Norge og strid om vaksiner mot denne sjukdommen.

I sin alminnelighet er det vanskelig å nå fram i norske media med kritikk som kan ramme EØS-avtalen (Veterinæravtalen). Et eksempel på dette er en politisk debatt som har gått i EU om mat bør/skal merkes med opprinnelsesland. Dette temaet har i s vært liten grad blitt debattert politisk i Norge.

Landbruk

Det arbeider mange EU-borgere i norsk landbruk. Rapporten legger vekt på at arbeidsinnvandring er en fordel for norske bønder. Det er riktig. Men dette er et fenomen som ikke oppstod etter 1994, og det er fortsatt mange utlendinger som arbeider i norsk jordbruk,

som kommer fra land utenfor EØS-området. Det ville neppe by på problemer å dekke dette behovet om vi ikke var med i EØS.

Flertallet peker på at norsk dyrehelse og dyrevelferd ligger over gjennomsnittet i EU. De trekker fram to eksempler der de mener at EU-regler har ført til bedre dyre-velferd: 1.) Innredede bur og andre løsninger som gir bedre velferd for verpehøns. Dette ville utvilsomt blitt innført uansett. 2.) ESA-inspeksjoner har påvist at norsk dyr påføres lidelser ved angrep av rovdyr. De fleste dyreeierne mener nok at de kan påvise disse lidelsene uten hjelp fra ESA. Problemet er å få lov til å gjøre noe effektivt for å forebygge slike lidelser!

EUs veterinære regelverk passer i mange tilfelle dårlig for norske forhold. Det er bl.a. betydelig forskjell når det gjelder smittepress via matbårne infeksjoner. Dette gjør at holdbarhetsdatoene som er bestemt i EU, passer dårlig i Norge.

Utvalget nevner ikke kostnadene ved overvåkingsprogrammene som vi er pålagt for å leite etter sjukdommer vi sjelden eller aldri har hatt i Norge. De nemner heller ikke det rigide regelverket for merking av dyr, som av mange oppfattes som unødig firkanta.

Flertallet i utvalget er negativ til norsk landbrukspolitikk

Flertallet i utvalget legger vekt på at forbrukerne har fått billigere mat og bedre utvalg som følge av økt import gjennom EØS-avtalen. Likedan mener de det har vært en ulempe for forbrukerne at landbruket ikke er med i EØS. Men de sier lite om at importvernet er en fordel for hele det norske samfunnet: Et stort antall arbeidsplasser, spredd over hele landet, i landbruket, i foredlingsindustrien og i turistnæringen. Dessuten viser undersøkelser at et stort flertall av den norske befolkningen foretrekker norsk mat på grunn av matsikkerhet og kvalitet.

Det er ikke sikkert at lavere pris til bonden automatisk ville gi lavere pris i butikken. Men det ville gitt lavere norsk produksjon, jfr utviklingen i det svenske jordbruket som har betydelig bedre naturgitte forhold enn i Norge. Undersøkelser som EU-kommisjonen gjorde i 2009 viser at prisfall til bonde, ikke hadde direkte effekt på forbrukerprisene.

Flertallet i utvalget mener at WTO-avtalen er viktigere for handel med landbruksvarer enn EØS-avtalen. Men det er importen fra EU som dominerer den norske matvareimporten. Nesten 70 % av denne importen kommer fra EU. Etter at WTO-forhandlingene mer eller mindre har gått i stå, er det EØS avtalen som i størst grad begrenser norsk handlingsfrihet i landbrukspolitikken.

Norsk landbrukspolitikk blir framstilt som proteksjonistisk og uheldig for forbrukerne, og som et problem for forholdet til EU. Det pekes på nedgangen i antall bruk, høyt prisnivå, og negative reaksjoner fra EU. Isolert sett er denne kritikken selvmotsigende og unyansert. Landbrukspolitikken i EU blir derimot ikke analysert på tilsvarende måte. Det blir for eksempel pekt på at det er tollfrihet mellom EU-landene, men ikke nevnt at EU har sterk

skjerming i forhold til land utenfor Unionen. Norge har toll på ca 50 %, mens EU bruker toll på ca 70 % av landbruksvarene som importeres.

Det blir brukt statistikk som viser at prisnivået i Norge er 50 % over snittet i EU uten å sammenligne kostnadsnivåene. Det gir et bedre bilde å bruke målet på hvor stor del av inntekta som blir brukt til mat. Da ligger Norge under gjennomsnittet i Europa. Dessuten er prisene som er brukt, pris i butikk, ikke pris til bonde eller industri. Mange andre faktorer enn jordbrukspolitik og grensevern spiller her inn. Nylig har Matkjedeutvalget pekt på slike faktorer i sin rapport.

Det blir i stor grad ”tatt parti” for EU i debatten. En kan spørre om det er mangel på kunnskap eller politisk hensikt når flertallet unnlater å påpeke at tollsatsene på bearbeidede produkter, som skulle utjamne forskjellene i råvarepris, ikke er oppjustert for Norge. Bl.a. derfor er det et faktum at avtalen ikke fungerer slik den skal for bearbeidede produkter, jfr. protokoll 3 i avtalen.

Flertallet nevner heller ikke at artikkel 19 i avtalen ikke lenger er gjensidig fordelaktig; forholdet mellom import og eksport er 7:1 i EUs favør. I stedet for å vektlegge at importen har økt med over 100 % de siste ti årene, blir det pekt på at EU er misfornøyd med at det er for liten framdrift i liberalisering i landbruksvarehandelen. Realiteten er at vi importerte landbruksvarer for 27 milliarder kroner fra EU i 2011, og dermed er Norge sjette største eksport-markedet for matvareindustrien i EU. Importen blir likevel framstilt som relativt beskjeden. Den store veksten i importen av for eksempel ost og kjøtt begynner å få store konsekvenser for de mest sentrale norske landbruksproduktene.

Konklusjon for kap. 21

Europautredningens flertall overdriver de positive og bagatelliserer de negative effektene av EØS-avtalen for norske forbrukere og for veterinærfeltet uten faglig begrunnelse. Det legges liten vekt på den store skeivheten i EUs favør når det gjelder handel og manglende utjamning av råvarepriser. Dei positive effektene av EØS og EUs politikk blir tillagt stor vekt, men de negative effektene får liten plass.

Akershus Nei til EU mener at utvalget i kapittel 21 har et betydelig større politisk enn et forskningsbasert utgangspunkt for sine vurderinger.

Vennlig hilsen

Gerhard J. Prøsch

Leder Akershus Nei til EU
mobil: 90574701
Epost: gerhard@prosch.no

Lill Fanny Sæther

fylkessekretær
tlf: 22173342/95815591
E-post: lill.saether@neitileu.no